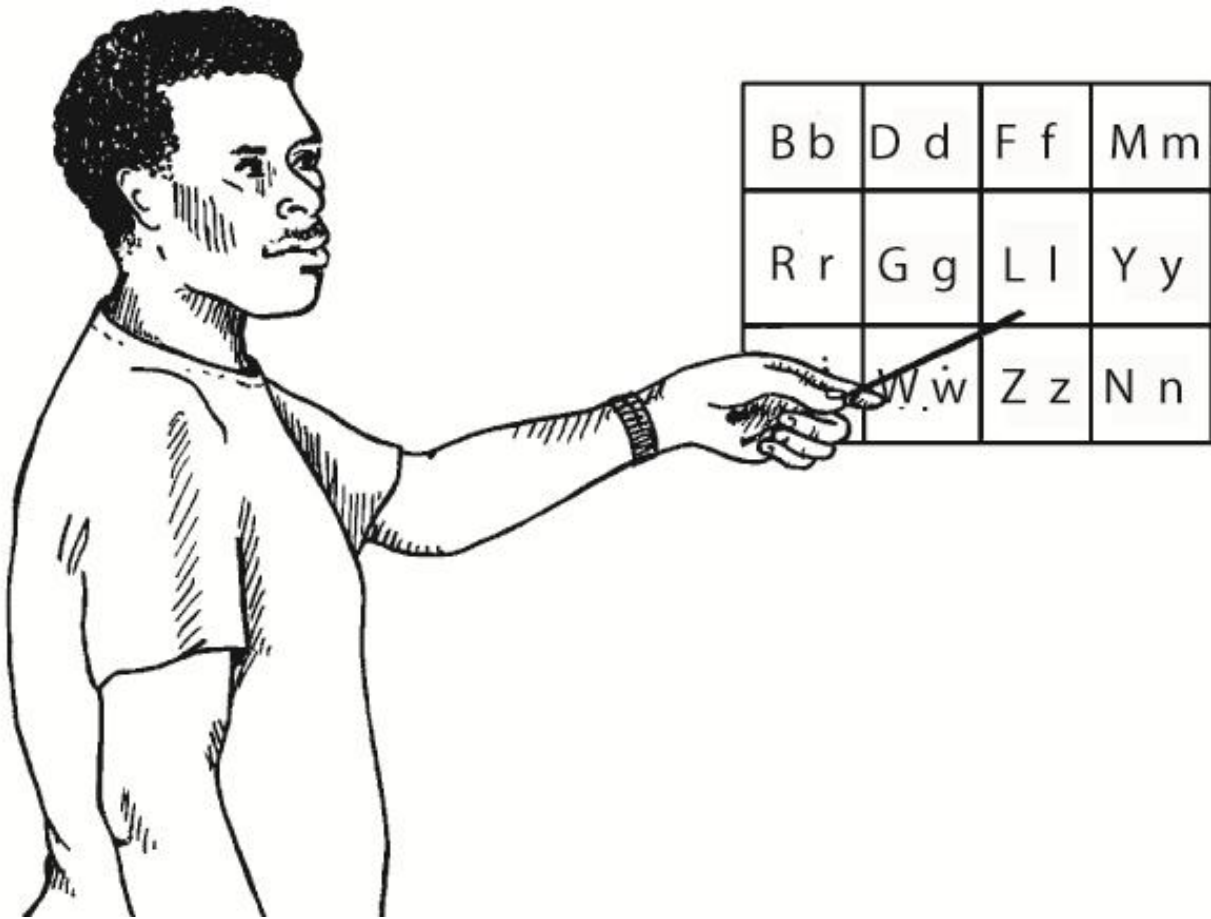

BORI NOONA

DANIYIRWO MAS'AFA

AWUDL K'AATA

Shinasha language

BORI NOONA
DANIYIRWO MAS'AFA
AWUDL K'AATA

Benshangul Gumz Guurí Guurí daní Bíronat
B'k'ane.

K'anítsots

- S'ahe jaletí
- Smene Obsí
- Asmamo mosísí
- Asmamo imbíateyí

Idítí woshtsots

- Amsalu Tadeenat
- asm,amo Imbíalena.

Shinasha language

Grade 4 Shinasha Language Teachers Guide

This booklet is a product of the Benishangul-Gumuz Language Development and Multilingual Education Project which is a joint project between the Benishangul-Gumuz Education Bureau, Bureau of Culture and Information and SIL Ethiopia.

Benishangul-Gumuz National Regional State, P.O. Box 64, Asosa

SIL Ethiopia, P.O. Box 2576, Addis Ababa

Title: BORI NOONA DANIIYIRWO MAS' AFA

English title: Grade 4 Shinasha Language Teachers Guide

Language: Borna spoken in Ethiopia

Type of book: Teachers guide

Year of publication: July 2011

Number of copies 25

Cover page illustrations © SIL Ethiopia

Translators & Editors: S'ahe jaletí, Smene Obsí, Asmamo mosísí, Asmamo imbíyateyí, Amsalu Tadeenat

Daní Blrowon koteka

Shíno b'k'ane. 2003 natona

Kísha

Danan jam Tookotsí	k'atsa.
1. Guut'a.....	1
2. Maatsotsí.....	4
3. Shúúwa.....	13
4. Tayífo'díya.....	18
5. Waangunat' Baakona.....	23
6. Oot'al Gízush Aats Abawí kíma.....	27
7. gemi GAALA.....	35
8. Andura.....	38
9. Naana'otsnat' Bogalona.....	43
10. Shetets Eneshuní.....	46
11. Goyína.....	46
12. K'osh k'osh keewotsí kíitsa.....	50
13. EC ayí bí Eedísí shoodo eebí?.....	53
14. Shítuwí shooda.....	58
15. Nooheya.....	62
16. Aap'í keewa.....	62
17. Dawuzon shaas'eya.....	69
18. K'osh k'osh Debdabíyatsí.....	73
19. Bodanon s'uwutsoní.....	76
20. Ieba.....	80
21. Aba Gídímí.....	86
22. Oosh wozo.....	90
23. Ooshí fíína.....	94

UDA

Mas'afanítse daatseyíru guut'ets keewots k'osh k'osh mas'afotsítse,
gazel'otsítse. Mes'etiyotsítsnat k'osh k'osh merejí mas'afotsítse deek't daní
moosh bo manítuwok'o woshdek' dek'ekno. Guut'ansho ayío wosht
k'anítsotssh, darasíyotssh, mngstí fííní moonat k'osh k'osh drjítíyotssh een
udo íímo woshro.

Guut'a

1. K'os'otsí

k'a't'íwora=3

- Kíshí guut'í sheengo eeg b'woto keewítuno.
- Botokí k'umo Jind deshaw worek'etatsr jído korde'e guut'etuno.
- Nbabíyo shír shíron tuwur nababítuno.
- Nbabí sheeng k'umo keewítuno.
- Nbabí guut'o bodoftaratse boguut'or gíromandonat k'aano mandí worek'et'í k'índo kor de'e guut'etuno
- Bosh íímets s'e'en mats keewo jínd deshaw worek'etats guut'etuno
- Bosh íímet jeewuro jínd deshaw work'etats guud'r bo k'at' dírats bodeshít (bojítet)

2. Detsa

- Shíyeyí keewotí
- Kíshí guut'a
- Jínd deshaw work'etats guut'a
- Nbabí nababa.
- Nbabí een k'umo galde'e dana
- Jíndets worek'etats guut'a

- Work'at gaasho korde'e guut'a Jeewuro jínd deshaw work'etats guut'a

3. DANI TINTINS

Daní t't'int'ína

- Danan shin daníftse shíno haníye shíní bodants dano shuts aanar s'ííla
- Daní took guut'r boshíyet keewots íímr/atr/ íkn boíshítuwok'oo k'ala
- Boshunts keewo jínd deshawu work'etats boguut' etuwok'o wosha.
- Nbabíyo shír shíron tuwur bonababítuwok'o wosha
- Nbabíyan een k'umo shíyeyar bokeewítuwok'o k'ala.
- Nbabíyo jínd detsts work'etats boguut'etuwok'o k'ala
- Work'atí gasho/ k'índo/ bodanetuwok'o sheengsh dáníya.
- Work'etí k'índo korde'e boguut'etuwok'o k'alr manower awuk'o korde'e guut'o bofalítuwok'o ak' maronat maa dírats shin weeron work'etats guud'de'e lat'afar bítse sheeng modelíyo kítsí

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

- Daníruwots boguut'ts sheeng kishí guut'otsí
- Tím guut'o awuk'o tuwetuwok'onat' work'et gaasho / k'índo/ korde'e guut' kítsa

5. ko'oronat k'órorona

- Fídeliyotsí sheengshde'e jafrí bofalo t'íwíntsa

- Guut’osh bon kíc’it fidelíyotsí katsde’e guut’ bofalo fidelíyotsí guut’íyír k’oror t’íwíntsa
- Jíndets work’etats jíndo kotdek’ bok’op’o/boguut’o/ t’íwíntsa
- Jíndets work’etats jíndo kotdek’ bok’op’oboguut’o t’íwíntsa
- Jínd deshawu work’etatse kats dek’et boguut’o t’íwíntsa.

6. Terwerí aníya.

K’aat’ íka

1.A. Turízímíya eeto Een ínustríyonat een k’awunts datsít sheeng gaala

1.B Azeya, Taríkíya, k’rsíya

1.C sofomeríya, Lalíbela, akumna, F asíl gímbíyonat parkíyotsna.

1.C’ Bogaal guurok’o k’osh k’osheyo falítuno

1.Aatse bak’atsí gíz datsosha.

K’aat’ Gíta

- B’jishok’on jínd detsts wrek’etatso jínd deshaw work’etatso boguut’e tuwok’o wosha.
- Jínd deshaw work’etats sheengshdek’ guut’ts daníruwotsí fac’de’er k’osh danírwots bokok’o sheengshde’e boguut’etuwok’o wosha
- Sheeng kíshí guut’ detsts daníruwotsí jejar kup’íya

MAATSOTSI ‘aat’í wora’ / 12 paredíya/

1. K’os’otsí

- Nbabío sheeng nababí maalon nababítuno
- Nbabíyo bonababe okon maatsotsats bodíru níc’ o
(dabo)keewítuno.
- Nbabíyotse keeshts atotsí aap’ on anítuno
- Nbabíyotse keeshts aap’otsnat s’een mats keew woteraw keewots
bítso guud’de’e t’intsítuno
- K’osh k’osh maalotsn aap’otsí fíínítuno
- Wot’e aap’o fíínítuno
- Aap’otsí k’aawunon beezítuno
- K’aawunon beezets aap’otsí guut’etuno.
- Aap’otsats k’osh dabotsí dabr k’osh aap’otsí Fíínítuno.
- Dabotsí aap’í tuwats, aap’í ílats dagots gedetuno aap’otse k’osh
aap’o fíínítuno.

2. Detsa

- Nbabí nababa
- K’osh k’osh maalotsn ík aap’otsa k’osh k’osh aap’otsí fíínítuno

- Wot'ets aap'otsí fína.
- Aap'o k'aawunon beezr fína
- Aap'o íkats dabotsí dabr aap' fína.

3. Danan T'int'ína

- Daníruwots shír shíron/ níyír níyíron/ keeyer bonababítuwok'o wosha.
- Nbabíyí een k'umo sheengsh daníya
- Aap'í fíno fínosha haniye shíni bodants danatse tuwur k'osh k'osh fidelíyotsí aap'on'o bodaftarats guud'r gítonat keezoniye bog fidelíyotsí boguut' etuwok'o wosha.
- Bofíints awud. Uuts fidelí detsts aap'otstn k'osh andr keez wekín awud fidelí aap'otsí bofínítuwok'o terweríya
- Wot'ets aap' az falit k'and aap'otsí bad'ide'e íimr wot'ets aap'ots aawuk'o fíno bofalítuwok'o kítsr terweríya
- Bodaní mas'afatse naana'otstnat bogaalona eetíru nbabíyo de'er bítse wot'ets aap'otsí fac'de'e bokíshítuwok'o terwer ííma fac'de'e bokíshítuwok'o terwer ííma
- Wot' aap'otsítse ík aap'o daníruwotsítse íkob's'ee k'osh ortsots b'wononton wot'de'e bokeewítuwok'o wosha
- K'awunon beezets aap'o ík aap'o weekí s'eenaw s'een matsí keew keewosh nodek'ts maal b'woto íkots bodanok'o sheengsh daníyír

t'íwíntsa. k'osh k'osh aap'otsnat s'eenaw s'een matsí keewo bo azítuwok'o woshde'e terweríya.

- K'awunon beezets aap'o ímnr daníruwots b's'een aap'o ík íkon bokeewítuwok'o wosha
- K'awunon aap' Beezo kaarí mastawashats detsh detsosh ob'kouítuwok' daníyír tewreríya
- k'aab aap'o aap' t'u'bwoto shengsh danír aap'í dabotsno aríyon ímnr shíní dabo' ílí dabonat talítsí aap'í dabots bobeyok'o daníyonat bofííníyok'o terweríya.
- Aap'ats dabotsí dabonat aap' dabeyotsí aap'atse gaalde'e ímnr jandon wekí aretsotsn deeshíde'e bofíínítok'o wosha.
- Aap'í shínatso aap'í shutsats dabeyíru dabots íkats wotat aap' íkats dab k'osh bííts detsts aap' fíino faletuwok'o sheengsh daníya.
- Taalítsí dabeyo ka'ab' aap' dagots dab'r ka'ab aap' man b'detsts bítsoníyer k'osh bíítso b'íímetuwok'o daníya
- Bodaní mas'afatse beyíru k'aab aap'otsí ímnr k'osh k'osn shínonat shuutsí dabotsí dabr k'osh andr aap'o bofíínítuwoko eer aaní k'osh shínonat shuuts dab detsts aap'o ímnrní daníruwots bítse ka'ab aap'o, shuts dabonat shíní dabo bokítsítuwok'o wosha
- Bomas'afotse beyíru terwerotsí ímnr, manotsí fíínosh haníye dashí jíshanotsí / weeranotsí /shoyo geyíyítuwe.

- íke terweratse beyíu atotsítse Ik' taawatse beyíru shínaato de'er daníruwotsítse daníru íko fac'de'e tuwur daníruwots shínats keyer b'nababítok'o wosha.
- Íkl terweratse beyíru aatotsítse gíte tawaatse beyíruwo de'er daníruwotsí gaareyon beezde'e / kayíyír/aap'onat s'eenaw s'een mats keewí bítsotsí bo'íímetuwok'o guut'í fíino bot'íntsítuwok'o wosha

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

- Aap' azosh / fíinosh/ faliyít jaanda
- Aap' íkatse keeshts aap'otsí detsts worek'eta
- Wot'e aap'otsí fíinosh faliyít aap' detsts kardíyotsí
- K'osh k'osh aap'detsts cartíya
- K'awunon beezets aap'onat s'een aap'on kítsíru jaanda.
- Ka'ab aap'onat aap' dabotsí k'ítsíru jaanda
- Shíní. Shutsnat taalítsí dabots kind kíndo / be beyo/ kítsíru modelíya

5. k'ooronat k'ororona

- Fídelíotsí íkats gonkíde'e keez / awud fídelí detsts aap'o fíino bofalo k'at'í fíino íimr k'ororo geyítuwe
- Aap' íkatse k'osh k'osh aap'o fíino/ azo bofalo maa fíino íimr daníya.

- Wot'e aap'otsí fíino bofalonat bofíino wot'e aap' manots bíits bodetso ka'at'onat maa fíino garewon bo bofíínítok'o íímr k'ororo geyítuwe..
- Wot'e aap'otsí gaalde'e bodanonat k'and aap'otstn wot'e aap'o fíin bofalo maa fíino íímr k'oruwe.
- Awud aap'otsí íímr k'aawunon beez bofalonat k'aawunon bobeezts aap'otsí s'eentsde'er guut' bofalo garewon wotowa ík íkonfíínír fíin bofalo k'orora.
- Ka'ab aap'ats shínonat shuuts' dabotsí dabr k'osh andr aap'otsí fíin bofalo k'osh k'osh terwerotsí íímr terweríya. (K'or)
- Taalítsí dabotsí ka'ab aap'ats dabr ka'abaap'man b'deetsts bítsoníyer k'osh bits detsts aap'o fíino bofalo gareyon kayíde'er íímr gare íko k'osh garewotsko s'íílr b'katsítoko wosha
- Dabotsí aawuk'o dabde'er aap' fííní dano bo'eenshítok'o boon ayíyít ka'at' fíínotsí bo fíínor k'ororo wosha.

6. Terwerí Aníyotsí

K'aat' íka

A. Ara

D. Ara

B. Koota

E. Kota

C. Ara

F. Koota

2. A. Tota(Dába)

B. Jeeb keesh k'aza

C. íkoke ko'eyar keeweya.

C. íkatsa

K'aat' Gíta

1. Keez fídelí detsts aap'otsí

A. Maa

F. Atsa

B. ísha

G. Ata

C. Uka

H. Iba

D. Eza

I. Ura

E. Asha

J. Ta'a

2. Awud fídelí detsts aap'otsí

A. Gala

E. Kíta

I. C'usha

B. Mísha

F. Shuwa

J. Dora

C. Keta

G. S'ída

K. Áásha

D. Bíra

H. Woka

L. A'íra

3. K'uc'ín c'ra = A C'íra

a. c'ira

d. Ííra

b. C'ura

e. K'íra

c. Ura

K'aat' keeza

Datsí Jíík'o = A datsa C. íík'a D' aak'a

B. aatsa C' Jíítsa

C. s'ungutsa = s'una uutsa

S'atsa aatsa

C' Genu kísha= shaka Gena

Kísha nesha

D' pírpínda= dara índa

Dana ííra

D' Dínk'ra= k'íra díra ník'a

dík'a dína nara

2. A Duní- waaka d/ naash baera

B. T'udí- duupa d' maa- kínda

C. Dawunc' - biro d' Darí- desha

C' dats- waaka F' Genu- kísha

3.A I D M

B I F D R

C A B.

4. A Íík' maa

C' Benshangul Gumzí guurí mngsta

B mas'afí maa

d' s'een maats keewa

C. sentí metra.

Shíní daba	K'aab aap'a	Andr aap'a
b'	Díka	B'díka
B	Jot'a	Bjot'
Bo	Maat'a	Bomaa'o
Ayí,b	Maawa	Ayí bmaw b'meamo

K'aab aap'a	Shuutsí daba	Andr aap'a
Tíítsa	Ra, re, rno,	Tíítsra Tíítsre' tíítsrno.
Dana	Ra, rno,	Danra
Kewa	Era re rno	Danrno
Aga	Re, , ra, rno	Kewrno
Máá	Ra, rno	Kewera

Toga	Rno	Agre, Agrno
Fíína	Era, re,	Agra
K'eya	Ra, re, rno	Máára Maarno
		Togrno
		Fíínera
		K'erno.

A. Máá =dek+mááron

B. Wa= dek+wa+re

C. Toga= b+Tog+íyal

D. Ud'a= b'+ud'í+í

Shúúwa

1. K'os'otsí

k'aát'í wora 3 (peredíya)

- Daníruwots nbabíyo bonababíye okon nbabí k'umo keewítuno
- Nbabíyotse keashts aatots aníyo íímetuno
- Aap'ots shíní fídelíyots wonawonír bííts detsts k'osh aap'o íímetuno
- Aap'í fídelíyots beyoko wonawoníyíw k'osh k'oshaap'o wonítuno.

2. Detsa

- Nbabíyo sheeng nbabí maalon nababa
- Nbaabíyotse keeshts aatotsí aníya
- Aap'í shíní fídelíyotsí wonawonír bííts detsts k'osh aap'o aza (fíína/
- Aap'í fídelí beyokotsí wonawonír k'osh k'osh bííts detsts aap'otsí fíína.

3. Daní t'int'ína

Daní tookan daníyoníye shíno yots shíní bodantotsítse bogawíru keewo bo keewítok'o woshr k'osh dan kup'ít keewotsí dapon shuts anar s'ííla

- Daní tooke ak'maarats k'o'ode'er daníya

- Nbabíyan tookanton worfí mayots jaageyo bodetsotse bok'alo bokeewítok'o wosha.
- Nbabíyo níyír níyíron tuwur bo nababítok'o woshr b'geyíyalo daníyíru ík no boosh b'nababítoko
- Bonababor boon kíc'ít keewo b'beyal daníyíruwo bon ayíwa.
- Daníruwots boaatítaatosh aaníyoímoníye shíno k'oshots bo aaníyítok'o woshr maníye okon kaats ííma
- Daníruwots nbabíyan een k'umo níyír yí níron bo keewítok'o wosha
- Daníru íko bíímet k'umo k'osh daníruwots woteratse. Bo'ettka wotíya. K'oshotssh goo íímr bok'umman kup'íya
- B'geyíyok'on, katso, aramo aníyonat sheengsh keewo íímr k'umman gúúpo geyíyítuwe
- Maníye okon bomasafotse t'ínts terwerotsí haníy dashí weeron bo fíínítok'o wosha

K'aat' lka

- K'aat'an shírotse beyíru aatotsí daníyíruwo / u/ ík íkon bonababor daníruwots t'awash níyír níyíron tuwr aníyo bo'íímetok'o wosha

K'aat' Gíta

- K'aat'an shírotse beyíru aatotsí k'osh k'osh weeron fidelíyotsí wonawoníyír bits detst aap'otsí bo 'azítok'o garewon woter ík íkon k'aat'onat maa fíino íímr terweríya.

K'aat' keeza

- K'aat'an shírots íímets (t'ínts) aatots ay weronat t'íwíntse'e fííneetk bowottotse aawoníye shínon íímr maníye okon fíinde'er waar k'aat'otse bo keewetok'o wosha.

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

- Aap'í fidelíyots beyoko bwonawoneyor andr aap'o kíítsíru cyartíya.

5. k'ooronat k'ororona

- Nbabíyo sheeng nbabí maalon nabab bofala
- Nbabíyotse keeshts aatotsí katsde'e aníy bofala.
- B'jíshok'o aap' fidelíyots beyoko wonawonír k'osh k'osh bííts íímet aap'otsí fíín bofalo t'íwíntsa

6. Terwerí aníyotsí

K'aat' íka

1. Ara/ koota

A. Koota

C. Koota

B. Ara

D. Koota

E. Ara

F. d

2. wotít aníyo fac'de'e aap'on aníyor

1. C

4. C

7. C

2. C

5. B

8. A

3. A

6. C

9. B

K'aat' gíta

Aap'í jawa

1 shíní fidelíyu wonír k'osh bííts b'ímetuwok'o k'ala

A. Na'a= t a'a, ga'a.....

B. Asha= masha , gasha.....

C. Ísha= usha, osha.....

D. Aatsa=s'atsa, tatsa.....

E. K'ena= bena jena.....

F. Bamba= gamba, Lambo.....

2. Gareyon wotde'e fidelíyots beyoko wonawonír bííts detsts k'osh
aap'o fíínor

A. Masha

asha

C. Bamba= abe

Maa

ába

Ama

maa

Shama

baba

amba

B. Bana= ana

Genu- kisha

Anana

usha

naba an

gesha

na'a

nika

naa

kisha

isha

shika

Tayífoyiya

1. K'os'otsí

k'aat'woora 3

- Nbabíyan katsde'e shengsh nababí malon nababítuno
- Nbabíyan een keew k'umo keewítuno
- S'een mats keewotse aap'í bewokí wonawo newo ka'osh k'sh bítsobdowetuwok'o danetuno
- Bosh íímets aap'otsí wonawoníyír k'osh k'osh bíits detsts s'een matsíkeewotsí fíínítuno.
- Keewí tuwo, b'bitsonat bkawntson keewítuno.

2. Detsa

- Nbabíya
- Nbabíyí een keew k'uma
- Aapos bewoko woníyonat k'osh bíits íímet aap' fíína
- Aap'otsí nemon matsa seen matsí heew
- Aap'otsí k'osh k'osh beyoko wonawoníyír seen matsí heew fíína.
- Keewí ik tuwo, bítsonat bk'awuntsona

3. Daní J'intíína.

- Daní k'umatse bokeewetuwok'o (boshíyetuwok'o) wosha
- Nbabíyí tooko guut'onat íknoto shengshdte'e nbabímaan nababa.

- Níyír níyíron nbabíyo bonababítuwok’o wosha
- Nbabíyotse keshts t’wítsí aatotsí níyír níyíron aatrwoítí anyítsí aap’ on bo’anítuwok’o k’ala
- S’een matsí keewotse aap’ots bewok’o bwonawoneyor k’osh bííts bdowetuwok’o k’osh k’osh aríyotsí íímon daníyír maa fííno íím.
- Aap’atsí bad’íde’e íímr nemon matser s’een matsi keewo fííno faletuwok’o aríyon kíítsr maa fííno límr gaarewon wotde’e bofíínítuwok’o wosha.
- Muk’ aap’ots bobewoko wonawoníyí k’osh k’osh bííts detsts s’een matsí keewotsí fííno faletuwok’o aríyo íímr aapotsí íímr garewon wotde’e s’een matsí keewo bofíínítuwok’o wosha
- Bosh íímets maa fííno botohotsnton bodabtaro wonawoneyar bos’íletuwok’o wosha
- Bo aníyotsatsno boshíyetuwok’o woshír shengsh bodaneeuwok’o wosha.

4. Dan Ayíyí k’ac’ otsí

- Aap’ detsts kardíyotsí
- Aap’ots wonawoneyí jamgon k’osh k’osh bííts kítsíru janda
- Keewí tuwo, bbítsonat k’awunts kítsíru k’awun guut’a

5. k'ooronat k'ororona.

- Aap'ats bewokí wonawonewo bibítsí wonawonewo bdowetuwok'o bodano k'orora.
- Aap' bad'wotsí íimr shengsh nemon matsde'e s'een mats keewo fiín bofalo t'íwíntsa.
- Bosh íímets aap'otsí bewoko wonawoníyír k'osh k'osh bíits detsts s'een matsí keewo fiín bofalo t'íwíntsa
- Keewí tuwoko' k'awuntsonat bítson keew bofalo k'osh k'osh aatotsí aatr t'íwíntsa.

6. Terwerí Aríyotsí

K'aat' lka

1. A. Ara
B. Koota
C. Ara
D. Koota
E. Koota
F. Koota
2. A Galí kimoat buuts kímóna.
B. Eenatse beyíru datsotsatsna.
C. Grík dats nooní keewon wotat bbítsonuwe ats k'ees'a
C. Tohar móówon, t'awíyon shoodtsonton tohar k'ac' shíra
d. Ats k'ees'a, ang mawa, buuts alíyík'aza ac'uwe
d. Btook. Bmaa ashonat galí s'ayín kota

k'aat' gíta

1. Aap'í jawa

A. 1. Moc'ir ambaar mec'ra bíim

2. Moc'ir mec'r ambaaro íimtsu

B. 1 Tínd mec'rí awuntso taash kewutsu

2. Tínd awunts mec'rí taash bkewu

C. 1. Ambesh mec'rí motobílo taash mashítso

2. Ambesh motobíl mee'ra taash b'mash

C. 1 Noon daníyíruwo Eesh mec'rí mas'ofó taash íimfo

2. Noon daníyíruwo Eesh mas'afo mec'ra taash b'íimfo

D 1. Gashets mec'rí tusho taash íim

2 . Gashets tush mec'ra taash bíim.

2. Aap' bad'wotsí matsde'e s'een mats keewo fíina

A. Gemets wodm daníruwo wotera

B. Kup'ar nababtso fado beshítuwe.

C. Shoodo s'ayín koton baziyo faletuwe

D. Domets mít foko amra

E. Nodatsí k'rsíyo nat taríkíyon danone

F. Walíyo book' bodí gíza.

3. Garewon wotde'e haniye dashi bad'iyets aap'anotsn k'ash k'ash s'een matsi keew fiina.

A. Gashets bwatsok'on manor wok'et amra wok'et bwatsok'on manor Gashets amra

Manor gashets bwatsok'on wok'et amra

- Manor wok'et bwatsok'on Gashets amra.

B. Arars b'dotso kilu dek'utsere

- Kilu dek'utsere arars dootso
- Kilu dootso Arars dek'utsere
- Arars dek'utsere kilu dootso

C. Alad misho bk'ac'efe domets foko amat bwaf

- foko amat bwafe Alad misho k'ac'era
- Alad foko amat bwafe domets misho k'ac'era.

Waangonat Bakona

1. K'os'otsí

- Nbabíyí een k'umo keewítuno
- Nbabíyotse keshts aap'otsnton jageyet bítso íímetuno
- S'een matsí keewotse golots awuk'o bokíndfok'o galítuno.

2. Detsa

- Nbabíyo shengsh nababí doyon nababa
- Aap' otssh ík naarí bítso íímetuno
- Golotsí galde'e fíínats jítso falítuno.

3. Daní T'int'ína

- Dano shin daníyoníye shíno haníye shíní bodants dano shuts aanar s'ííla
- Daní tooko ak' maats guud'r daníya
- Nbabíyoníye shíno t'int's k'umotsatse boshíyetuwok'o wosha.
- Shin nbabíyo t'awashde'e bonababítuwok'o wosha
- Maníye okon k'atsots níyír níyíron tuwr bonababí tuwok'o wosha.
- Nbabíyotse bodaatsts een k'umo bokeewítuwoko wosha
- Golots s'een mats keewots kind kíndonat k'osh k'osheon haníye shin keezl k'aat'otse bodantsatse tuwur bok'alo daníya.

K'aat' íka

- Han írotse t'ínts aatotsí íko aatman b'nababor k'oshots aap'on bo'aníyítuwok'o wosha.
- Garewon kayede'e aap'ots k'osh bítso bokeewítok'o wosha.

K'aat' gíta

- Han shírotse t'ínts s'een mats keewots nbabíyotse keshk bowottotse shapts golots aap'o bos'eenetsítok'o terweríya
- Galílyots shatewo bofalítuwok'o daníyír gol íkí k'osh shato boshatítok'o wosha.
- Ankat gol detsts s'een matsí keewots bot'íntotse galde'e bokíshítok'o woshde'e terweríya

4. Dan Ayíyí k'ac'otsí

Golotsí kítsíru janda.

Shuuts golíya		
Aronat' Naarona	Ak'o bwota	Fíína
Aak'a	S'aada	Shenga
Bíra	C'íic'a	Gonda
Buzna	K'awuna	Tewud dowá
Nas'a	Genza	Tewud gonad
Bír weec'a		Jaletska

		Nuwetska
--	--	----------

5. K'ooronat k'ororona.

- Nbabíyo shengsh nabab bofala
- T'ints aap'atssh ík naarí aap' bo'íima
- S'een matsí keewots golots kind kíndo galde'e kits bofalo k'aat'ítsí terwero íimr aac' a (k'orora)
- Golots s'een matsí keewotse ak'o boshatefonat fínats jíts bofalo danosh maa fínotsí garewon bofínítok'o íimr k'orora

6. Terwerí Aníyotsí

A. Nk'aroníye ayídek'tníye sheenge etatní

B. Baacní buts(baaca)

C. Bbeyoka (bmooka)

C.Itkalíke bakoní eer keewuwe nana'a manotssha eetatní

D. Eenen Nana'otsí

3. A t'inde'e

B. Aawo ípdee

C. Bakí uura

D. Íit'butts / kurnbutts/

K'aat' Gíta

1. A. Bira

B. Gawun

C. Nas' Muk'nana'a

C. Eenen.

D. sheenga

2. A kaaw, geenz . tewd do,

B. tewd goond, Jalets, goond.

C. ak' asho, geenz asho, buz n asho,

C. t'eeb gaad' kima.

3..

A. Nas'

C. bir

B. Genz

D. geenz

C. gond

Oot'al Glzosh Aats Abawí kima

K'os'otsí

- Nbabíyo sheeng malon nababítuno.
- Nbabíyan een k'umo keewítuno
- Aap'ots k'osh bíitso fac' ítuno
- Aap'otsnton goonkeraw bíitso facítuno
- K'op'í/ guut'í/ jífuwotsí keewítuno
- Lk aap'ok'o nababeyíru aap'otsn boguut'or p'afon kítsítuno.
- K'osh k'osh aap'otsn bodetsok'on k'awíntse'e guut'etuno k'osh ash keewo bokítsora ash keew kítsef k'op'í jífuwon kítsítuno.

2. Detsa

- Nbabí nababa
- Nbabí een k'umo keewa
- Aap'otsnton k'osh jaget bíits fac'a
- Aap'otsnton goonkeraw k'osh bíitso fac'a
- K'op' jífuwotsí fíinats jítsí tuno.
 - P'af
 - Detsa
 - Ash keew kítsí c'íra.

3. Daní T'ínt'ína

- T'ínts shíshey keewotsítse bodants keewo bokeewetok'o kup'íya.
- Nbabí daní took daníyír ak' maarats guut'a
- Níyír Níyíron tuwur bok'aro eenshde'e ík íkon ík ík tímo bonabítok'o wosha.
- Bok'umo kakude (ko'íde'e) bok'ebetok'o k'alr íknoto sheengsh nababo geyíyítuwe.
- Nbabíyotse bosh galeraw keewo bbeyal bo ' aatítok'o kup'íya
- Botízít aatotsno shíno botokon aníyo boíímetok'o goo íímr kup'íya.

K'aat' lka

- Daní k'aatan shírotse taaw 1 shírotse t'ínts aatotsatse. Sheengsh nabab falts daníru íko tuwr bhababere k'osh daníruwots nemon bokísho kíshr aaníyo bo'íímetok'o k'ala
- Daní k'aat'an shírots taaw 2 nat 3 shírotse t'ínts aatotsatso. daníruwots gaare 2n wekí 3 wotde'e maa fíino íímr fíinde'e bowetok'o k'ala

K'aat Gíta

- Daní k'aat'an shírotse taaw Gítonat íkon shírotse t'ínts aatotsí shíno k'op'í jífuwotsí korde'e nabab k'azo

nbabímaan sheeng k'umo beshí falerawok'o
daníruwotssh sheengsh daníya.

- P'afó guut'on kítseyor (-) han b'woto kítsa
- Aríya. Darí- deesha

Darí- jík'a.

- Pafn deeshíyet k'osh k'osh / ay/ ap'otsí bodaní shíronton wotít aap'otsí eekde'er íimr p'afí (-) dek'etuwe bo'etts aap' dagots gerr boguut'etok'o k'ala.
- P'afon deshíyet gít aap'otsí ík aap'ok'owa bako gít aap'oko k'osh k'owshde'e nababerawok'o sheengsh daníya.
- Danan k'aat' taaw keez shírotse t'ínts aatanotsítse shíno ned'íyí k'op' jífuwo (.) hank'o bwoto daníya Ned'íyí k'op' jífuwo aap'otsí k'awíntsde'er guut'osh bk'alítok'o keewur k'osh k'osh aap'otsno k'awíntsde'e boguut'etok'o daníya.
- Danan k'aat' taaw 4,5 nat 6 shírotse t'ínts aatotsítse shíno ash keew kítsí k'op' jífuwí k'op'onat b'kato k'osh k'osh aríyotsí t'íntsr terweríya
- Ash keewí k'op' jífuwon k'eeshets keewotsí t'íntsr keew manots bos'uwit beyokono awud awud wotde'e shíyeyar bogalíye' okon c'ír mano k'osh s'een mats keewotsí boguut'etok'o k'ala.
- Ash keewonat Gizots keewon detsts k'oshn k'oshwun tururotsí t'íntsde'e garewn shíyeyar k'op' jífuwano de'er gízotsí wekí ashots keewo bokítsíok'o k'ala

4. Dan ayíyí k'oc'otsí

- P'afo, nedíyí k'op' jífuwonat ash keew k'eetsí k'op' jífuwots shaponat awuk'o fíínats jíitsetok'o kítsíru namuní s'een mats keewotsí

5. K'ooronat k'ororona

- Nbabíyo sheeng nbabí malonbonababa
- Nbabíyan een k'umo bonababa
- Nbabíyan een k'umo bokeewa
- Aap'ots k'osh jageyí bíitso dettsaap'otsí fac' bofala
- Aap'otsnton gonkeraw k'osh bits dettsaap'o fac' bople
- K'op' jífuwotsí k'alo keew bofalo shoyar k'orora.
- P'afo (-) bbet beyok beez bofalo k'orora
- Ned'íyí k'op' jífuwo de'er k'osh k'osh aap'otsí k'awíntse'e guut' bofalo t'íwíntsa
- Ash keew kítsí k'op' jí fuwotsn k'eshets keewotse k'op' jífuw mann ís'etsok'o kits bofalo k'osh k'osh s'een mats keewotsí íímr t'íwíntsa.
- K'osh k'osh tururotsítse ash keewí k'op' jífuwo beetosh falet ashonat gízots keewo kítso faletok'o guud'r kits bofalo t'íwíntsa

6. Terwerí Aníyotsí

K'aat'. Ika

1.A. moc'í beyok. Aats s'ayín beyírok. Ash aalok, bodí dínots kíndr nokash beftso míyír, id'r, beewone et deshyat bodots bo'am

B. And ít tseegíye ítntonshíyeyar amosh etatníye k'ewere ítísh tkeewíruwon de' atse eetetuwo fa'e wotíyal s'aamo dek' kaye taa tkeewutso k'ayatse b'et. Manatse" Eeno no . eshuw mínzbero bídetsts k'ac'o s'ílere manu b'wazoníye besha b'e eyíru bín baatsíyír ít"íyíruwo bk'alóníye. Tawe k'al kísho ayídek' gek'rere, twaz barotsn batsr ít'o falatse ame t'ametí " ett b'keewu

C. kakuwets ttohots " k'aye no' eshuwo orowe and k'al geya eer amr nenton azets sheengt baatsíru waznotsí t'ud'r wetune gab eer beewe " et bo'ízre' " k'aze " ett kurnefe b'am.

Ash íkona b'maatsun bokuts mayo aydek' b'mangtsatse tuwutson daaz íko bodatstsosha

ODaazo daaw deetso b'mawutsatse tuwon ash man níbo k'unbuwutstsosha

D . B'tohots boshatts keewo b'bore daazono k'alo bos'ítuw etat non juwat amatníya ngít waazotsí t'uz'at nweyí ett bín k'azt k'az bo'amíye.

.2

C.4

e. 4

B. 1

D. 2

f.3

C.1

D. 1

g. 4

h. 2

e. 3

F.4

3. A 3

c.3

D. 4

e.3

B. 4

c' 2

D'4

f. 4

K'aat' Gíta

Aap' jawa

1. Níbí – shooka

B. Gurí- k'ut'a

C. Maa- shooda

C. Jíík'í- tíísha.

D. Taalí- tíítsa

D. Goolí- Booza.

1. A. Goní- shuk'a

C. datsí- doonea

M. maa- shooda

E. dats- waaka

3. A, D. r

D.R

C,G.M.

B,D.M

C. N.M

D.Sh.M

E. k`m

D. J.k.M

F. s.m

A. “ kíc’an ewuke woke ítsh bí’ar “? Etat kewura

B. “ Fííní ashotsí ntízor hambetse yats nen aatítuwe etfetsat tabatts keew íko gaawírne” bí’et

C. “ Nífíín s’íílítke “ bí’et

C. “ Anfo malok’o aawaro molefa etere shíyatsí ?” et b’keew

D. Daatsets “ hambets daní mook amatse “ etat mamítsh bkeew

5. A. Maayo doonzí “ keemetuwa ? “ eet bo’a

B.Ee keemetuwe b’k’auuntso uuts (5) ambara “ bí’e

C' jeen jínírí ? Eege aawí mish moo wonk’az? Nehe enmaa ? bo’et.

Bolets as’o k’ulon taawats gedk’rat bnayísh “ tawo bííts at’íráníye moonoo

fakshk’ra jíne “ etat gaawíyo bí’ am

E. Eesho shakush dek’t “ shíye awuk’owe mínz kírán ndowí ? “ et bí’at.

K’aat’ Gíta

Yotsa eetuno shar aats dembatse mít shuuwotsí maafets bef sheet’ íko b’fa’o btesh.

Sheet’man íkaawo jawets k’aha íkonton bdane sheet’man aats dembatsí mítatse

bedek’ b’í’ere k’ahonu aats k’aarotse b’b’ímbo damban kíshde’er sheet’onton

tohar bokeewefo muk’í boja’e okon bokood’o kup’efe b’waa.

Maníyer bobefere k'aho índ ík aawo shoodbuts ankat naari` ato b'íime kashob'k'az
bshood manuwe kup'efe bíyame danets nemí at dants ash íko k'ahaman
ambs'eeg.. Bíwe waat shoodtsu bmaramare okon bshoodansh wotít atoníye sheet'
níb bwottsotsna geyarníye mamzuwore “ ett bíyam

Jaawets k'ahamanu k'um íko gaawudek't " Aatsoníye bak'ets beyíru míít
shuwuman eege móónk'az? Tahe nen tjík'ats kurde'er / babde'e/ kímshítuwe err
ekítuwe maníye okono tındsh bníbman deyam manzítuwe. Ett bk'um”

“ maníye tuwt sheet'o bbeyíru aats dembats ambbod maníye okon aawk'owe/
sheet'ono jeen nene ? ‘ b'ett.

Sheet'onu “ ík'osh mango bore jeen taane” bí'et. K'ahonu sheet'osh “ awuk'one
beyo”? ett b'at.

“ eebí jaamon tbeyíruwanokno mít shuuwonu s'uwufere ware eeg tk'alítok'ono
taan aydek' b'kíc'íyírí b'et.

K'ahonu dek't “ bek'íruwí aatse bak'etson s'eent beyíru mít shuuwan eege nen
kíc'íyí ? “ et b'keew.

“Eege k'ahono aatso kímó tfalawok'o danfetsat taash hank'o níyetíríye ? b'eet.
Sheet'o shíyanefets

Maanoromo k'aho dek't “ han eeg kíc'e bdetsí “ bíyet ít'feets

“ aawuk'owa?” bí'et sheet'o adfets Maanoro k'aho bníbootse ayídek' gene'ubuts
maanoro ít'feets han eegor kíc'o deshatse tahe jíí'ats nen babde'e kímshítuwe b'et.

GEMI GAALA

1. K'os'otsí:

k'aat'wora 3

Peredíya

- Nbabíyo bonababe okon nbabí een een k'umo keewítuno
- K'awunts kítsíru k'umots keewí tuwok'o keewítuno.

3. Detsa

- Nbabíyo nababar b'een k'umo keewítuno
- K'awunts kítsíru k'umots keewí tuwoko íímetumo

3. Danan t'int'ína

- Shíno íkots daní tooko shuuts anar s'ííla
- Danan daní tooko daníya
- T'int's shíyeyí k'umotsatse íkn shíyeyar bokeewetuwok'o woshr kup'íya
- Shíno nbabíyo íkno nababeyíye okon daníruwots níyír níyíron tuwur bonababítok'o k'ala
- Bonababor daníruwots boshets keewo bbeyal kaatsde'er ííme
- Nbabíyan een een k'umotsí aata.
- Bgeyíyalo aramar. Sheengsh kaatsde'e daníyír íímets k'umotsí nbabíyonton gonkíde'er sheengsh daníyír gúúpa

- Maníye okon bomas'afotse t'ints aatotsí bofiínítok'o k'ala.

K'aat' íka

- K'aat' íkanítse íkl taawatse t'ints aatotsí aríyon bofiín fiíno sheengsh daníye okon maníye okon beyíru aatotsí botokt okon bofiínító k'o k'ala k'aat' íkanítse gítl taawatse beyíru aatotsí bofiínítok'o k'ala.

K'aat' Gíta

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

Gem k1 tsíru chartíya

5. k'ooronat k'ororona

- T'ints k'awunts kítsíru k'umotssh wotít keewí tuwo wekí keewí jango katsde'e íimb ofalo korora

6. TERWERI ANIYOTSI

k'aat'Ika

1. A 1. Taw at' íyosha eet mítotsí k'elde'e t'afíyonat

2.Goshí datsash eer mítotsí k'elona

B. 1. Ankat naarí maa k'ac'otsí fiíno faletuwe.

2. taw at'íyosh wotít míto datsetuwe

3. maa agosh wotít míto daatsetuwe

2 A. Naaron wotere ayon k'osh k'osh mítotsna t'ugí atots seep'eyat
bodaatseyíru beyok'o gema wekí bodí dína eerní s''eegefo.

B. Fuk'a . Banja. Baroha. Bogoha, d'ak'a, eegaha....

C. Maa agosh T'arap'es fíinosh . es' fíinosh joor fíinosh

C. Aatse bak'etson bodí gízanotsí s'íílosh weyíru ashots nosh ankant
ambaro íímr daatsí tuno.

D. Nok'ut'ít mít sheegro k'osh míto toka

- K'ut'ets mít gufatse/ t'ugatse/ ato b'falítotse gízo bíyatse
bborawok'o kas'o geyíyítuwe
- Gemo tawon, bodí mís'on mic'r b't'afawok'o korr dantso b'keewít
keewono k'ebo geyíyítowe

K'aat keeza

Haníye dashí aatanotssh ayí naarí aníyotsí íímo faletuwe.

ANDURA

1. K'os'a

k'aat' wora 4

- Nbabíyan een een k'umo keewítuno
- Nbabíyotse keshts ara/ koota/ eer aníyet aatotsí anítuno
- Aap'otse k'osh aap'o azítuno
- S'eenaw s'een maats keewots k'osh s'eena s'een mats keewotsí galde'er kishítuno

2.Detsa

- Nbabí Nababa
- Nbabí een k'umo keewa
- Nbabíyotse keshts aatotsí aníyaa
- S'eenaw s'een mats keewotsí gala
- Aap'ots k'osh s'eenaw s'een mats keew kísha
- S'eenaw s'een mats keewots k'osh s'eenaw s'een mats keew kísha
- Nbabíyotse s'eenaw s'eenmats keew kísha

Daní t'int'ína

- Dan handaníyoníye shíno haniye shíní bodantso shuts anar s'íila
- T'int's shíyeyí k'umotsatse keeweya.

- Daní took'oa ak'marats guud'de'er daníya Nbabíyo shin sheeng nbabí maalo nababa
- Níyír Níyíron tur bona babítok'o wosha
- Bonababor bokítsíru kíc' otssh kaats ím
- Nbabíyotse bodants een k'úmo bokeewítok'o wosha
- Bomas'afatse t'ints aatotsí bo'anítok'o kup'íyír sheengsh daníya.

K'aat' Ika

- Garewon wotde'e ík íkon aatotsí nababar aní wotítuwe bo'ettso bodaftarats boguut'etok'o wosha
- Ara/ koota err aníyet aatotsí maa fíno fínde'e bowetuwok'o wosha

K'aat' Gíta

- S'eenaw s'een mats keewo aap'oníyere bogwots k'umo beshíyosh ned'k k'arotsnat aap'ots ko'eye b'woto daníya
- Aap'ots koeyo 'eenaw s'een mats keewo bíimetok'o s'eenaw s'een mats keewonu een een k'umo beshíyosh b'falítok'o aríyon kítsr botokon bofiínítok'o wosh
- T'ints guut'otse aríyí weeron s'eenaw s'een mats keewotsí galde'e bokíshítok'o k'ala.
- Íimet gareyí fiínotsí bofiínono k'ororr katsíimo

- Han shírotse t'ínts aatotsí bk'anítok'on ík wotde'e k'at'otse wotere maa fíino bo fíínítok'o wosha

K'aat' keeza

- Han shírotse t'ínts aatotsítse íkl aat ' A ' nat ' B ' ní yír níyíron jaam daníruwots bosharawo bok'umo bo keewítok'o woshr s'uwatsno aat gítotssh wotít sheeng aaníyo íímr daníya.
- Botokon s'eenaw s'een mats keewotsí bofíine okon íkatse wotde'e bo shíyetok'o wosha

4. Dan ayíyí k'a c'otsí

K'osh k'osh s'eenaw s'een mats keew detsts kardíyotsí

5. K'ooronat k'ororona

- Nbabíyo nababía
- Nbabíyotse keshts aatotsí fííníya
- S'eeyaw s'een mats keewo galde'e bodana

6. Terwerí Aníyotsí

A. koota

B. koota

C'.Ara

C.Ara

D. koota

4. szo boshíyor datso borde'er bííts shír boszmaan bo ípefona

Na'o boshuwor k'ets orsha err shawat beyoko de'e bogosh fana

B. Maaha bí'ar

C. t'íwo, goro, aruwo, shop'o nat arets keewotsí futírru íns'o t'afiyonat . maa batsona

C. Andura.

K'aat' Gíta

1. A b'maare. Moosh, maaraníye. Maak'rat.....

B. wos'osh, wos'fets, wos't, b'wos'f,.....

C. bí'amf, amfets, amosh, amaníye.....

C. b'sha'ef, sha'efets, sha'osh, sha'oke.....

D. k'onfets, b'konat, k'onosh,.....

D', karfets, karosh, b'karíyal.....

F. Ud'osh, ud't, ud'k'rat.....

G. Geeyat. B'geere. Geeyosh.....

H. It't, ít'osh, ít' fetst.....

2. 1. Máát ekosh

B. 1. Kafalk'rosh ett

2 metuwe ett

2. Kafalat amosh

3. Moowosh bíyere

3. Kafaflituwe bí'etf

C. 1. Ud't amosh

2 ud'osh wat

3. ud'osh bíyere

C. 1. K'eshosh bíere

2. Kesht keshosh

3. K'esht amosh

4. k'eshosh bí'ere

D. 1. Tíítsosh bí'ere

2. tííst amosh

3. tíítsk'ros bí'et

4. t'íítsí tuwe ett

3. Weer sha'íru shakats íko aats shashuwo. Dets bde'e mít shírots kashb'dek' Ett índowetana aats shashuwon tk'íroníye ee tash k'anít? “ ett bíyal keeweyo bjamar. Manor mítman abatse beyíru erkund íko b'keewman shísht bín ayíyob'gee “ ee manoke amr gop'otse uyakneneya. hanoke karnale “ bí' et, ett “ ona aatsots ndíhírak'o ntok'o korde'e “ bí ' et/

Han shíshts shakatsman karfe etets gop'ok bíyam. B'bodtsok'on karí karí b'ushfere jongo wat b'gawurawo aatsots fet'bk'r

K'aat' keeza

Gawa.

K'osh k'osh narí aníyotsí daníruwots íínosh bo falítuwotse daníyíruwo bo'aníyí mantón gonkíde'e er katso.

NaNa' otsnat Bogalona

1. K'os'otsí:-

k'aat' wora 4

- Nbabíyo sheeng maalon nababítuno
- Nbabí een k'umo keewítuno
- Nbabíyotse keshts aatotsí bjíshok'on anítuno
- S'een mats keewí eeg woto keewítuno
- S'een mats keewo aap'ontonat s'eenaw s'een mats keewonton b'detsts k'osh k'oheyo kítsítuno
- Ankat s'een mats keewotsí fíínítuno

2. Desta

- nbabí nababa

S'een mats keew fíína

- aatí s'een mats keewa
- Woshí s'een mats keewa
- Keew beshí s'een mats feelsa.

3. Dan t'int'ína

- Shíno dan han daníyoníye shíno balíbodantso shuts anar s'íla.
- T'int's shíyeyí aatotsatse bofalítok'on bokeeweyísh wosha

- Daní tooka ak' marats guudd'de'er daníya
- Shíno nbabíman t'aewash nababnk're okon daníruwots níyír níyíron bonababítok'o wosha
- Nbabíyotse bosh galeraw keewo bbeyal boaatítok'o woshr k'up'íya
- Bonababor bofíínít darotssh katso íima
- Maníye okon mas'afotse keeshts aatotsí, terwerotsí bofíínítok'o woshosh haníye dashí weeron fííníya.

K'aat' íka

- Han shírotse t'ínts aatots jíshí weeron tok tok'on bofííne okon aaní garewon wotde'e bokatsítok'o íima

K'aat' Gíta

- Han shírotse t'ínts aatotsí fííníyoníye shíno s'een mats keewa eeto eeg b'woto sheengsh daníyír ankat aatots gareyon fíínetk bowottotse moonat k'aat' fíín woshde'er íimr bofííntsono s'íír kats íima.

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

S'een mats keew guut'ets kardíyotsí k'osh k'osh shaponat maalon detsts/ kíítsítu aríy wotít s'een mats keew guut'ets worek'eta

5. k'ooronat k'ororona

- Nbabíyo bosharawo, bokewerawo nabab bofa (s'ííla)
- Nababí maal weron sheeng nbabí malí weron nabab bofalo k'orora

- Bosh íímet aap’otsn k’osh k’osh s’een mats keewotsí fíín bofalo k’aat’ fííno fííníyír k’orora
- Noní keew beshí s’eenmats keewo, woshíko., aatíka, s’een matskeewotsí ankat terwerotse fííno bofalonat boguut’etok’o woshr maa fííno íímr k’ora.

Terwerí A aníyotsí

K’aat’ lka

G. Ara

A. Koota

D. Ara

B. Ara

D. koota

C. Koota

E. Ara

C’Koota

F. koota

K’aat’ Gíta

1. Han shírotse t’ínts aatots bo’aníyo ankat k’osh k’osha aníyotsí detstuno.

Shetets enashuní

Danírwots mas'afatse t'ínts nbabíyotse gít woshí s'een matsí keewots, keez aatí s'een matsí keewots bobeyor oorts jamonmo ooshí s'een maatsí keewno.

A. Woshí s'een matsí keewots

1. "Amníye dewore enashmaní" bí'et naasho
2. "Tugurets shtets enashansh k'otsets meetso ítíime máàr amíye "bí'et.

B. Beez aatí s'een matsí keewots

1. shetets man dek'at " eyokneya shoho b'shaak'ír " ett b'gonotsí b'í'at
2. b'bodtsok'on " ebí ank'o taash shaak'íruwoní ?" ett bí'at
3. Bíwe " nmeyítse k'otso taan b'mírac'íruwok'o neeno tmeyítsí shoho b'shak'í?" bí'et

C. Ortsotsítsí ooshí s'een matsí keewne.

Goyína

1. K'os'otsí

kaats wora 4

- Nbabíyo sheeng nbabí maalon nababítuno
- Nbabí een k'umo keewítuno
- Nbabíyotse keeshts aap'on s'een mats keetoo fíínítuno

- Jíshí k'alonat b'geyíyo keewítuno
- Bosh íímet jíshí weron fíínotsí fíínítuno

2. Detsa

- Nbabíyo sheeng wotít malon nababa
- Nbabí een k'umo dana
- S'een matsí keew fíina
- Jíshí k'alonat b'geyíyon gala
- Jíshí weron fíínotsí fíina

3. Daní t'int'ína

- Danan tuwokí shíyeyí k'umotsweron jíshon b'geyíyonat b'k'alon bodano aatr bokeewetok'o eerr bok'umo bo'íímetok'o wosha.
- Jíshí weron bofíints keewonat jísho bokorawo bofíínere boats bodts kíc'o b'beyal bokewítok'o aata
- Jísho b'geyíyonat b'k'alatse sheeng keewodaníya
- Níyír níyíron íkík tímo bonababíto k'o wosha
- Nsbabíyotse bosh galeraw keewo b'beyal aatr bo'ere boyítse aníyo íímetuwo aatr bo' aníyats kup'sho woshr katsa
- Nbabíyotse keshts aatotsía atr bo'aanítuwok'o woshr bo'aníyosho kup'syo ííma.

C.koota

D. koota.

A Aato

Ato nana'í boraw beyotíok gere

B botufo b'shok'íruwotsna

C. Fíínats jítsratse

C'Tnayí tkíshon ud'tde'ek

3.Ankat aníyo / s'een mats keewotsí fííno/ faletuwe/

K'aat'

Gíta

1. C'

4. C

2. B

5. C'

3. B

6. A

2. 1. C

4. C'

2.A

5. C

3.B

6. B

k'aat' kee za

sheengshdek' guut'det' waats daníruwots k'aat'otse aaní bonababítok'o k'alr
b'shíne shuutso shengsh daníya.

K'osh k'osh keewotsí kítsa

1. K'os'otsí

k'aarí wora 5

- K'osh k'osh keewí kítsatse merejí k'umo dtstítuno
- Guut'on t'ínts k'umotsí boshírok'on aron kítsítuno
- Aron t'ínts k'umotsí boshírots bok'uumo keewítuno
- Jandatse t'ínts keewí k'umo keewítuno
- Karto nababa bodatsts k'umo keewítuno.
- Bodaní maa karto b'malk jamonton sererde'e kítsítuno

2. Detsa

- K'osh k'osh keewí kítsatse merejí datsao
- Guut'o sereron kíítsa
- Jandotsí keewo' merejíyo) keewítuno
- Kar to nababa
- Kartatse merej/ keew/ t'íntsa

3. Daní tínt'ína.

- Danan daníyosh shíyeyí k'umotsí íimr bokeewetok'o woshr bodanono k'orora.
- Bodants keewatse tuwur k'osh k'osh keewí kítsí k'umo sheengsh daníya.

- K'umo ankat weron beshíyo/ keewo/ faletuwok' o mastawashí weron aríyo íímr daníya
- K'aat' íkatse jíshí taaw íkatse beyíru k'aat' fíinoíímr gareyon bofíínítok' o woshr bofííntsononoere níyír níyíron bonababítok' ' o k' alr boaníyono ak' marats guud' r kaaw/ sheeng/ aníyo bodanetok' o wosha
- K'aat' íkatse jísh gítonat keezatse beyíruwo maa fíino íímr. fíinde' er bowatso ananar s' íilr sheengshdek' t aron kítsdek' wats daníruwots fíino dírats lat' afar k' oshots ar s' ererí shun bíyenetok' o woshonat sheeng fííntsotsh moralí ííma.
- Jísh keezo níyír níyíron aatr daníyono ak marats guud' r arí aní wottso keewur bodartso bokatsítok' o wosha.
- jísh awudo k'aat' fíino íímr garewon wotde' er bofíínítok' o woshr, bok' osh k' osheyono sheengsh bo aníyok' o aatr bok' osh k' oshyewo guud' r daníya

K'aat keezatse t' ínts aatotsí maa fíino íímr fíindek watsots dafaro s' íilr ona' knalk' wron beyíru boyohoydnyon bow anwonetok' o woshr aatotsí níyír níyíron aatonat arí aníyí wottso ak. Marats guud' r bodaftarats bokatsítotío wosha.

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

- Dosleríyotsí
- Fotonat k' osh k' osh ar detsts kardíye
- Jandona

- kartotsna

5. Ko'oronat k'órorona

- Bosh íímets arosh arík wotts dashíworí kítso boíímok'on moonat k'aat' fíínon t'íwíntsa
- Bosh íímets guut'o aon kits bofato k'aat'ona. Maa fííno íímr k'orora
- t'nts jand nababo bofalonat merejí datso bofalo k'ororn
- t'ínts jando nababo bofalonat meresí datso bofalo k'orora.
- Ankat narí jandonat kartots k'alo galo bofalo aatotsí aatr k'ora.

6. Terwerí aníyotsí

K'aatíka

1 A. daníruwots k'aat'ots bobere daníyírwo b'daníyír

B Nugush na'o míto baddek' b'ííme maats nao ítu b'k'ac'ír

C. daníruwots danímaa kas'otse k'osh k'osh kaashotsí bokeshfere, bokaashírunarotsí tufí kuuta kísh kuuta, jookatse t'ola

3. A Azowí

B Azowí

C. Abírí, 2L kaat'otsa

C' 2 maatsoa. Dometsí

D. Aawí

D' Abírí

E. Adelí

4. A

B

Na'o mas'afó gup'sheka

Na'u mas'fo gup'sha

Kísh íko datsatsa

b'kíshon b'b'ínbo detsdek

Míto shuuwo deshatse

míto shuuwetska

Mítatse bombu aalí

mítatse bombu fa'a

Na'o mtatíyo nas'a

Na'o mtatíyo nas'a

K'aat' keezo

A. Oromíya

B. Domí guura

C. Jam dats deera

D. kemash nat Asosízoníyona

Ec Ibíyo EEbí?

11. k'osotsí

k'aat' wora 4

- Nbabíyo sheng nbabí maalon nababíuno
- Nbabíyí een k'umo aatots weeron keewítuno
- Bosh ímes aat'otsegíí wotts s'een mats keewo guutetsm bosh ímets got S'een mats keewotssh manít aat'oíímetuno

- Bosh íímets gokí wotts aap’otsnat s’eenaw s’een mats keew shatít aap’o kítsítuno
- Bosh íímet daní tokatse shíyeyí nemon heyeyar keewetuno

2.Detsa

- Asbabí nababa
- Nbabí een k’umodana
- Gol wottsaa’otssh ik narí bííts dettsaap geya
- Bítsí k’osh wotts aap’o galde’e kísha
- Aap’onats’eenaw s’een mats keewí shat wotít aap’otsí geya
- Shíyeyí keewotsí gala
- Jíisho shoyíde’er shíyewo geyíyítuwe

3. Daní t’ínt’ína.

- Daníyosh aatotsí attrní íkn shíyewonat Ec. Íb edísí shoodo eeg b’woto bodano k’orora k’aaro eenshde’er sheengsh nababa
- Nír níron ík ík tímo geyíyítuwe
- Nbabíyotse bosh galeawonat k’osh k’osh aap’otsí daníru íko bíyator daníyíruwoníye shímo k’osh daníruwots bo’aanítok’o k’alt maníye okon daníyíruwo ku’íyo geyíyítuwe.
- Nbabíyotse keshts k’aat’ ík aatotsí daníruwots níyír níyíron bokeewítok’o atr aapon bokeewetok’o k’ala

- Aníyo bo'íimor jejar kup'íyír k'oshotsu kup'ar bo'añtok'o wosha
- K'aat' gít shírotse íimets atotsí maa fíinoíim fíinde'er boware bodaftaro s'íílir kup'íyír fíinerawotsn eegosh fíin bok'azo aatr bíitso íimr shínomandsh bofíínítok'o wosha
- Aatotsí níyír níyíron aatr sheengeshdek'a aníyí íimtsotsí ak'marats guud'r boaftaratse bokatsítok'o wosha.
- Shíyoyí jishotsí boguut'elok'o k'ata k'aat' kaazatse taw íkatse beyíru aato danr boshíyetok'o k'alr, boshetts k'umo b'beyal ak' marats guud'r shíyeman b's'uwe okon shíno mandsh sheengsh bofíínítok'o wosha
- Jísh gítatse beyíruwog arewonwotde'e b'oshotsnton bo'atse atseyo boshíyelok'o k'alr mañye okon jam gareyí k'umo íkats de'en guupo geyíyítuwe

Dan ayí yí k'ac'otsí

Aap'í kasho kítsítu golonat golíyíru kítsíruwu aap'ots kíítsíru cartíya

Shíyeyí jísh detsts een worek'eta.

5. k'ooronatórorona.

- Nbabíbyo sheengs banababo k'orora
- Nbabí een k'umo bodano aatr k'orora
- Goltsn s'een mats kaw fíin bofalo s'ííla
- Gol s'een mats keewonton manet aap'o íim bofaloaatr aríya

- Aap'otsítse k'osh wotts aap'o gal bofaloatr k'orora
- Shíyewo eeg b'wotonat shíyeyí jíshots eeg bowoto bodano k'osh k'osh keewitokotsí íímr manotstse íkn boshíyetok'o k'alr k'orora.

6. Terwerí aníyotsí

K'aat' íka

A.Koota

C'Ara

B. Koots

D. Ara

C. Koota

K'aat' Gíta

A. Atal shooda

- K'osh k'osh shoodosh woshítuwe
- Shood kep'í ango muk'shítuwe
- Gankad'ona b'beshefo

B. Shoodo bazítuwe

- Kashon beyosh geyíyítwee
- K'osh k'osh buuts naarona

C. Sheeng atsí shapo detsosh wotítuwe

- Ash asho gagíyír gonkntwe
- Atsí kup'onat ats jeenosh wotítuwe daní narotse íkoní.

D. Gema/ míta

E. Kuuta

F. Burtukaníya/ lomíya

G. Polísa

2. 1.B. 2 C 3.C' 4. C. 5.A 6.B.

3.A. T'íla C. maa d. C'aama

B.Buuna C. Bambaya d. kuuta.

Shítuwí shooda

1. k'os'otsí:

k'aat'wora=4

- Nbabíyo sheeng nababí maalon nababítuno.
- Nbabí een k'umo keewítuno.
- Nbabíyotse keshts aop'anat s'eenaw s'een mats keewotssh k'awun kítso íímetuno.
- Bosh íímets aap'otson s'een mats keewo fíínar kítsítuno
- Fíín íkí kawuntsonat keewí tuwo galde'er keewítano
- Bosh íímets fííní tuwoko k'awuntsonat bíitso guud'r nababítuno.

2. Detsa

- Nbabí naba
- Nbabí een k'umo keewa
- K'awun k'awun kítso ííma
- Aap'on s'een mats keewo fíína
- Fííní tuwokonat k'awuntson gala.

3. Dañ t'ínt'ína

- Haniye shíní bodantso aatr keewo íkí tuwokonat k'awuntson bodano aatr dana
- Daní tooko aak' marats guud'r daniya

- Nsbabíyo íknoto sheegsh daníruwotssh nababa
- K'atsotsí tízh bonababítok'ó woshr bonababor bodarts keewo b'beyal katsa
- Nbabíyotse bosh galeraw keewo boaatítok'ó woshr bo'aníyono shíno daníruwots bonokoretok'ó wosha.
- K'aat íkí jísho íkonat gítlí aatotsí aap'on aatr aap'on bo'aníyítok'ó wosha
- K'aat gítí jísh shírotse íkonat gítlí aatotsí aap'on aatr aap'on bo'anítok'ó wosha
- K'aat gítí jísh shírotse íkonat gítlí aato maa fíinde'er bowetok'ó woshr fíindk' bowatso ananar s'ííl raron baaníyo bo keewítok'ó wota.
- K'aat' keezonat awudatse byíru aatotsí garewon wotde'er maaa fíino fíinde'er bowetok'ó wosha. Fíindek't bowats aníyo níyír níyíron bokeewítok'ó woshr maníye okon bodarts aníyosh kats ííma.
- Keew íkí tuwokonat kawuntson sheengsh bodano aaton t'íwínts

4. Dan ayíyí k'ac'otsí.

- Keew íkí tuwokonat k'awuntsí gonkeyo, k'osheyo, eegwoteyo wotonat k'oshon sheengsh bodanonat keew bofalo ankat aalotsí íímr wekí aatr t'íwíntsa.

5. k'oorona

- Keew íkí tuwokonat k'atuuntsí gonkyo, k'osheyo, eegwoteyo wotonat woshon sheengsh bodanonat keew bofalo ankat aatotsí íimr wekí aatr t'íwíntsa

6. Terwerí aníyotsí

1. A. koota

2. kota

C. Ara

B. Ara

D. Ara

C. koota

2. A. shítuwí s'ungon waf shooda

B. aats kakoke, dats díhoke, moots wotts kímó.....

C. fííní bozona, Ash ango mawíya, aatsí kayotsí t'ut'a....

C. aats kako b'wos'etok'o wosha, lastíkí keewotsí mítsa, Agoberíyon k'eya

3. A. aatso kakuwe b'falít beyoko

B. B'azeyon aatso íkok ko'eyat b'beyíruwoke

C. Awusho Ayídek' bbutsfe wora

C. Asho ud'osh falít kewa.

D. Ashots bodanok'on wotere boterwerok'on aaw aawon bofíníru keewel.

4. A. shítuwo ash ud'íru shoodotsítsí íkoní

B. Ashats níc' fíino sheengalí

C. kím shotonat k'osh k'osh shood dowet keewotsí nítso gey shítuwí shoodo batíyo faletuwe

C. shítuwí s'ungu bshíbefo aats kakoka

D. kímó shoodo dowosh falítuwe

E. shoodo no'atso keeton míd'o falítuwe

K'aat' Gíta

1.A keewí tuwokoní :- kup'at b'nababoní

K'awuntsoní :- Ikl bkeshoní

B keewí tuwokoní:- dano k'ebb'kazoní

K'awuntsa: gítlo 4^h k'aat'ots íwíshíya

C. keewí tuwo koní:- Ah mangíəa

K'awuntso gaal ash jamo bín bshunoní

C. keewí tuwokon:- kaarí akímeya

K'aaluntso kaarí b'kashoní

D. Keewí kuwokoní: keesht bwowoní

K'awuntso : daní maa kas' ís'eya

E. Keewí tuwoko daníyiruwo b'e'ashení

K'awuntsa: danímootse b'gísheyoní

F. Keewí tuwoko auwshí butsoní

K'awuntso shítso s'agftse b'amoní

NOOHEYA

k'aat'íwora 12

1. Kos'otsí:-

- Nbabíyo sheeng nababí malon nababítuno
- Nbabí een k'umo keewítuno
- Íimet aap'otsnton jageyet aap'o geyar jagítuno
- S'eenaw s'een mats keewotsí s'eentsde'e guut'etuno
- Bish bíyatetsok'o keewo hak'íyo/ar/ keewo galde'e keewítuno
- Hak'íyo/ aro/ bish bíyaretsok'o keewo nand wonítuno
- Bosh bíyaretsok'o keewo hak'íyolaro^o Mand wonítuno

2. Desta

- Nbabí sheeng nababí maalon nabaa
- Nbabí een k'umo keewa
- Aap'otsnton jaget bííts geyar keewa
- S'een mats keewotsí s'eentsde'e guut'a
- Hak'íyo/ aro/ nat bish b íyarets keew gala
- Hak'íyo/ aro/ bish bíyarets keewo mand weníya

- Bish bíyarets keewo hak'íyo mand weníya

3. Daní t'ínt'ína

- Daní tokan daníyoníye shíno haniye shíní bodants keewo shyeyar hak'íyo/aro/ nat bish bíyarts keewatse keeweyar/ shíyar/ boete okon daníya
- Daní tooko ak'marats guud'er b'detso bodanetok'a wosha
- K'aro eenshde'e nbabíyo íknoto sheengsh nababa
- Daníruwotsítse k'atsots níyírn íyíron tuwur bonababítok'o woshr bonababor bodatrs keewo b'beyalo kaatso íímr sheeng nababí maalon bonababítuwok'o wosha
- Nbabíyotse bosh galeraw k'umo b'beyal bo'aatre b'aníyono k'osh nana'ots bokeewítok'o wosha
- Nbabíyotse keeshts daní aatotsí aatr aap'on boanítok'o woshr keewa
- K'aat íkatse jísh íkonat gítonat keezon maa fíino íímr fííndek' watsots daftaro guurar s'íílr fííndek' watsotsí kup'íyír fíínerawotsno bofíínítuwok'o wosha.
- Bish bíyarets keew keewonat hak'íyo/ Ar/ keewatse íímets mastawashíyo sheengsh daníyír mastawashímano bodaftaratse boguut'etuwok'o wosha

- K'aat gítatse jísh íkatse beyíruwo níyír níyíron aatr hak'íyonat bísh bíyarets keewon fíinde'e bowetuwok'o woshonat aatotsí garewon aatr arík bowotonat bodaron bogalítok'o wosha

4. ayíyí k'ac'otsí

- Bísh bíyareyonat hak'íyo keewíru kartoníya
- Bísh bíyarets keewonat hak'íyon kítsíru s'een mats keewotsí

5. K'or oronat k'oorona

- Nbabíyo sheengsh nabab bofalo k'orora
- Nbabí een k'umo bodano aaton t'íwíntsa
- Íímets aap'osh jaget bííts bo'íímo k'orore
- S'eenaw s'een mats keewotsí beyokí bashotsí sheeng / arí/ aap'o bos'eentso t'íwíntsa
- Hak'íyonat bísh bíyareríyíru keewo galde'er bodano k'osh k'osh s'een mats keewo íímr t'íwíntsa
- Hak'í wottsos bísh bíyareríyru keewo mand wonía
- Bísh bíyarets keewí s'een mats keewwottso íímr hak'íyo mand bowonírok'o woshr bowoníyo k'orora

6. Terwerí aníyotsí

1. A. míshonat eeshuna

B. daní moo no'ametuwoitse tuwur shayo gufiyu

C. Eege newe tuwatsí!taangontaneya?

C. womberí jag aato bo'am

D. Nugushíka matska eet kayíyets. fíino alí

D. nefíina nefíina eet noheyokna

E. fíino kaydek't fíinat bo'aawí mísha bomaa

F. Aberí

K'aat' Gíto

1. A

2. . beyoka (1)

d. abeya(7)

B. taw at'íya / 4/

D. gemsha / 3/

C. máá / 6/

E. k'aníya/ 5/

C. nokoreya/ 2/

3. A. maa fíino

B Fado

C. Isportíyo

D.kímo

C' samuno

D. fíinon

E.b'maasherawotsna

K'aat' keeza.

1. A. b'ish b'iyarets keewa

B. Hak'íya/ Ara/

C. Hak'íya/ Ara/

C' b'ish b'iyaretsok'o keewa

D.Hak'íya

D.b'ish b'iyarets keewa

E. Hak'íya

K'aat' Awudo

A. (5)

2. A wotosh falítuwe

B. (4)

B. Amoosh falítuwe

C. (3)

C. Fíino k'ayotsere

C'(2)

C. fííneraní oreratse

D.(1)

D. bowaní oreratse

D. butso k'azalí

3. A. mekre

B keeta

D. falítuwa

C. Amra

D. Bogfee

C' bogetuwe

Sheeng aap'a

1. K'os'a

- Sheeng aap'oegg wtonat narotsí danetuno
- S'eenaw guut'ets jewurotsí s'eentsde'e guut'etuno
- Íímet íbowí kaashots bíitso keewítuno
- Kaashotsí kaashetuno.

2. Detsa

- Sheeng aap'ots eeg wotamat narotsna
- Jewuríkeewotsí
- Íbo/ híp'
- Nana'ots kaasha

3. Daní t'ínt'ína

- Shíyeyí keewotatse tuwur sheeng aap'a eeto awuk'o bodantsok'o shíro bodantsok'o s'íílr k'orora
- Sheeng aap'a eetíru níbabíyo sheengsh íkno nababa.
- K'aatsots níyír níyíron bonababítok'o k'ala
- Terwerí k'aat'atse taw íko maa fíino íím fíinde'e boware s'íílr aatmanotsno ak' maratse guud'r aníyo bo'íímetok'o aatr mano ak'

marats guud’r bosheltso b’beyal katsr k’osh k’aat fíino íímr k’orora.

- Taw gítatsí aats man maa fíino íímr garewon shíyar bo fíínítok’o k’alr fíinde’k/ boware s’íílr bodaftaro botohotsnton wonawoneyar bos’ííltok’o k’alr. Aatmanotsí híyír níyíron aatr. Arí aní wottso ak’ marats guud’r bosheeltsono aní bokatsítok’o woshí
- Taw keezatse beyíru aatotsí maa fíino íímr garewon terwerr bowetok’o k’alr k’att’oniye okon fííndek’ bo watsmanotsí garewon boshíyítuwok’o woshrní bo watsmanotsí garewon boshíyítuwok’o woshrní bosh mangtsonat boshelts keewo b’beyal aramar duufets boterwerítok’o k’ala

4. Dan ayíyí k’ac’otsí

- Sheeng aap’ narotsí kítsíru namuna
- Tururonat jewurots namuna
- Ibo- híp’ots namuna
- Nama’í kaash namuna

5. K’oronat k’oororona

- Daníruwots sheeng aap’ k’alonat eeg b’woton sheengsh bodano k’osh k’osh sheeng aap’í naarotsí aatr aríya.
- Naaha’í kaasho maa fíino íímr k’aat’otse bokaashetok’o k’alr sheeng aap’o awuk’o bodantsok’o k’orora

6. Terwerí aníyotsí

1. Jewurí keewotsí

1. B= kambefe

2. A

4. C

3. C

5. B

Ibowí keewa/ íbo- híp'/'

A. Maa ís'a

E.Síílala

B. Gaasha

F.k'eena

C. Sza

G.fura

C'Albeera

H.k'aala

d.Aac'uwa

I.sheetía

d'Síyaya

Dawunzon shas'eya

1. K'os'a

k'aat'íwora 3

- Nbabíyo sheeng níbabí maalon nababítuno
- Nbabíyo nababayor nonoo keewk'ay sheengsh k'ebetuno
- Nbabíyan een een k'umo keewízuno
- K'osh k'osh guut'otsí, radiyoníyonat telebjíníyoke merejíyo daatsíamo.

2. Detsa

- Nbabí nababa
- Nababeyor k'eeba
- Guut'an een kumo keewítuno
- Mastawoshíyats guud'r detsa
- K'osh k'osh t'up'otsoke merejí ko'íyidek'o

3. Daní t'int'ína

- Daníyan daníyoníye shínon haníye shíníbodantsotsí shuuts anar s'ííla.
- Ashats sababí betsít gízots shuutso s'eeyer bobetsíru kíc'ono s'eyer eeg k'aletuwo k'on bodantso bokeewítok'o kup'íya.
- Daní took ak' marats guud'r daníyír ííma
- Sheengsh bok'eebetok'o kewur nbabíyo íknoto sheengsh nababor k'ebíya
- Nbabíyo níyír níyíron tuwur bonababí tok'o wosha
- Nbabíyotse bon kíc'íts keewots, aap'ots bobeyal sheengsh de'er kaatso ííma.
- Nbabíyotse bosh galeraw aap'otsnet s'eenaw s'een mats keewatsí skeengs daníya.

- Nbabí sheeng / een/ kúmo bokeewítok’o aata boíimts k’umo
k’atsde’er wekí loltso b’beyal sheengsh keewr b’shísherok’o k’ala
- B’geyítuwok’on aníyotssh katsonat keewon íimr

Maníya okon bo mas’afatsí nbabíyotse keeshts aatotsí
bowotítok’on moonat k’aat’on bofiítok’o wosha

K’aat’ íka

Danangshíyrots t’ínts aatotsí ík íkon s’íílr nababor nbabíyotse
bodantso k’on aníyotsí bo’íimetok’o k’ale

K’aat’ Gíta

Botokí mastawashíatse guud’dek’o sheeng k’alo b’detso keewur
T’ínts aatorsí bojíshok’on bo aníyítok’o wosha

Aawunat gaahr jongona

Ik aawo aawunat gaahar jongon bogonke. Gítetsotsu kone kone
bogetí ett bonohe. Ayíboja’awo ash íko shemo tahade’k b’wa.
Noyítse Ashman shemo kishítuwoníye kup’e ett bokeewe.
shínogaahar jongo wat b’íyang falfetso b’jong Aydek’ b’jongere
Ashman b’shemo shengshdek’ tahab’dek’ maníye okon aawu
keshat ayídek’ bk’ees’ muk’í tesht Ashman b’shemo wogb’dek’
Et/ Ashman ayíb’ja’awo b’shemo b’íyatsatse k’awb’baz/ Ere
gaahar jong aaw bíyer bbogok’o dant. Kísho bíim.

K'aat'keeza

Kaat'an shírotse t'ínts aatotsí guut'on aníyosh ayí woro bí'atítotsna ík gaawíyoníye okon fíinetk b'wottotse k'aat' fíinok'o koyíde'er íimr kakude'er aramar keewu manatsno k'eat'otse bokeewetorío wosha.

4. Dan Ayíyí k'ac'osí

Mastawashí detsefok'o kíítsíru modelíya

k'ooronat k'órorona

- Nbabíyo sheengshde'er nbabí maalok'on bonababa
- Nbabíyo nababeyon sheengshde'e bok'eeboní
- Nbabí een k'umo keew bofala
- K'osh k'osh mastawashí detsí malotsí detsa
- Keewotse guut'otse mastawashíyo guut'o dkew fala

6. Terwerí Aníyotsí

1. A Ara

B. koota

C. Ara

C. koota'

D. koota

2. A. Ankata

B.

sheena

C. jangeraw

C. Tokra

D. besh baziya

D. manoke'

E. kasha

K'osh k'osh Debdabiyotsi

1. K'os'a

k'aat'iwora 4

- Debdabeyi naarotsi galde'e danetuno
- Jaamiko Lapoliyonat fiini debdabiyotsi guut'etuno
- Postas damiyiruwokonat b'bodet ash beyoko b'geyiyit beyokats guut'a.

2. Detsa

- K'osh k'osh debdabiyotsi guut'a
- Ja miko
- Lapoliyikonat
- K'osh k'osh fiini debdabeya

3. Dani t'int'ina

- Danan daniyoniye shino haniye shini bodantso shutsa anar s'ila.

- Haníye shin debdabíyo guud’r danfno wotíyal awuk’o guut’fok’o aat daníya
- Guut’ets debdabeyo galotso wotere atse bak’ets damíyosh post sat’n taawoon damíyo faletok’o daníya.
- Debdabe naarotsí / jaamíko, lapolíyo, jagíkonat k’osh k’osh/ fííníkotsí bowoto keewur keezl k’aat’otse debdabeyo awutuo guut’efok’o bodantsotsí man gaawude’er boguut’etuwok’o wosha fííníkonat lapolí debdabíyots bok’os’on bodetson awuk’o k’op’e fok’onat b’s’uwítok’on jaamí debdabíyoníyer bok’oshok’o k’osh k’osh fííní debdabíyotsn kítsa.
- Bok’aat’í shíronton bosh manít fííní debdabeyí namunotsí t’íntse’er bonemmano daníyír guud’r boterwerítok’o wosha
- Postí jík’ats awok damíyíru kítsíruwonat awoke damíyeyíruwoko guud’r kítsr k’osh k’osh beyokí bowoto kítsr terweríya

K’aat’ íka

Han shírotse t’ínts aatotsí daníruwontn wotde’er keeweyar shíyewore

K’aat’ Gíta

Han shírotse t’ínts aatotsí guut’on bo’anítok’o wosha

K’aat’ keeza

Debdabe guut’o sheengsh bodano t’íwíntsr bodane okon han shírotse t’ínts aatotsí bofíínítok’o wosha

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

- Postatse guutee'tsokonat bísh guut'ets ash beok kítsír postí círa
- Fííní dabdabeyí namunotsí

5. K'ororonat k'óórena.

- Debdabeyí guut guut'o wosh woshonat debdabeyots naarotsí sheengsh bodano t'wíntsr k'osh debdabeyo íímr bodano k'orora
- Boshírok'on, jaamíko lapotíyíkonat k'osh k'osh fííní debdabeyotsí galde'er guut' bofalo f'íwíntsa.

6. Terwerí Aaníyetsí

Gíro mand nalk'atsa

B. 3^L

C.Inglízona

C.Guut'ets k'umo nababosh kíc'ítuwe

K'aat Gíta

1.A. Gashets bísh shlmatíyo bíímísha

B. kotíru k'osho bísh dabeyísha

C. handr k'anonat ambaron bot't'tsosha

C. shulr nababosh b'kíc'ít.

Bodanon s'uwtsotsí

1. K'os'otsí

k'aat'íwora 3

- Nbabíyo sheeng nbabí maalon nababítuno
- Nbabíyan een k'umo keewítuno
- Aap'ots bíitso dkshíneríyatse geyítuno
- Aap'otsí dkshínerí weeron boshíne shutson bezítuno
- Aap'otsí bo ík narí bíitsonten jagíyíuno
- Dkshílneríyo s'íilr aap'ots bíitso íimetuno

2. Detsa

- Nbabíyo katsde'e nababa
- Nbabí een k'umo keewa
- Aap'ots bíitso dkshíneríyatse geya
- Aap'otsí dkshíneríyatse s'íilr boshíne shutson beeza
- Bobíitson lk naar wots ap'otsí jagíya
- Dkshíneríyo fínats jíts dek'a

3. Daní t'int'ína

- Danan daníyoníye shíno haniye shíní bodantso shuts aanar s'ííla.

- Daní token daníyír ak'marats guut'o
- Ik noto sheeygsh hbabíyo nababa
- Maníye okon ík íkon níyír níyíron tuwur ík ík tímo bonababítok'o wosha/ k'ala
- Bosh galeraw aap'otsí, s'eenaw s'een mats keewotsnat s'een matsí keewots bobeyal aata
- Dkshíneríy ík ash noní keewotse beyíru aap'otsí fídelí shírok'on beezr bobítso boshíbefok'onat aawuk'o o wtso k'o / boazeyok'o/ keeheíru mas'af b'woto sheengsh daníya
- Mas'afo bonababor bíse bodanaw aap'ots babeyal bobítso awuk'o dkshíneríyats jgeyar bodatsítok'o keewr daníya.

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

- Kísh detsts mas'afa
- 4^lk'aat' daníyíruwo mas'af kísha
- Dkshíneríya.

5. K'ooronat k'ororona

- Nbabíyo sheeng nbabí maalon nababa
- Nbabí een k'umo keewu bofala
- Okshíneríyon fíino bofalo k'at'otse aatotsí ímnr k'orora

- Nbabí íkotse k'ats aap'otsí de'er bo bíitso dkshíneríyotse gede'er bíits bofalo k'orora.
- Ik naarí bíits detsts aap'otsí jagíy bofalo aatotsí íímr t'íwíntsa
- Maa fíino íímr k'osh k'osh keewotse bodatsít k'umots guud'de'er k'osh k'osh merejí t'up'otsoke awuk'o keew datso bofalo k'orora

6. Terwerí Aníyotsí

K'aat'Ika

1. A. koota B. koota C.Ara C. Ara D.koota

K'aat' Gíta

A. Manoke

e. B'mana

B. Bja'aníye

f. Kakuweya

C. Mrac'a/ ala

g. B'daatseyíruwo

c'Ama

ka

d' Keewefets

h.Wosa

d.Weer amka

2. 1. Nugusí maa 3. Jaga 5. Bodí gíze
 2. Gema 4. Jaga
 2.Nugusí maa

2. Gema	3. Jaga	4.jaga	5. Bodí gíza
3. 1. C		5.h	9. A.
2. B		6. e	10 D
3. C.		7.g	
4. d'		8. f	
4. 1. D'			
2.D		5.C	8.A
3.E		6. C'	9. H
4.F		7.B	10. G

JEBA

1. K'os'otsí

k'aat'íwoora 5

- Nbabíyan een een k'umo keewítuno
- Nbabíyotse keeshts aap'otstn s'een mats keewo fííní tuno
- Aap'ots ík bítsoníye bogbííts dets bofalo s'een mats keewots gerde'er fíín falítuno
- Íímet s'eenaw s'een mats keewo botokí kúmon bezofalítuno
- Badídek' beeztse s'een mats keewotsí boshíne shutson sheengshde'er bezíuno.
- Íímetuwatse/ boshunts/ keewatse keeeyar shíyetuno.

2. Detsa

- S'een mats keewo fíína
- Aap'otssh íík bíitso níye bog bííts ííma
- S'eenaw s'een mats keewí k'umo teewa
- S'een mats keewotsí bok'umok'on shíneshutso korde'er beeza
- Reportí guut'a
- Arotsnat folowatse merejí daatsa.

3. Daní t'ínt'ína

- Danan daníyoníye shíno haniye shíní bodantso shuts anar s'ííla
- T'ínts shíyeyí keewotsatse íkn wotde'e keeweya
- Daní took ak'marats guud'r daníya
- Daní tokanton jageyet k'osh k'osh kashotsí k'umotsnat bogonkíts keeno b'beyal bokeewítok'okala
- Nbabíyo íknoto sheengsh nababa
- Níyír Níyíron tuwur bonababílok'o k'ala
- Bonababor bodaru aap'otsí kaatsa
- Nbabíyotse bosh galeraw aap'ots, s'eenaw s'een mats keewotsí sheengshde'er keewa
- Nbabíyotse bodants k'umo bokeewítok'oaata.
- Daníruwotsítse lko b'tok k'umo bíimor k'oshot wosh k'umo dabde'er bokeewure keeyar katso íimr sheengsh danír guup'o geyíyíítuwe.
- Reportíyo guud'r awuk'o b'woona eegosh b'k'alítok'o boangok'on kawn kawn reportíyotse t'íntsr daníya
- Reportíyo aap'ík weekí guut'ík woto b'falítok'o daníya
- Bomas'afotse. T'ínts terworotsí fína bofalítok'o ayíyo íimr kup'íya

K'aat'ika

- Taaw íkí shírotse t'ínts aatotsí daníruwots ík íkon bonababor k'oshots níyír níyíron tuwur aníyo bo'íímetok'o k'ala

K'aat' gíta

- Danan shírotse t'ínts aatotsí bowotítok'on k'aat'otse wekí mooke bofíínítok'o k'alr kaatsde'e íma

K'aat' keeza

- Kaat'an shírotse ' A ' nat ' B ' yatse beyíruwotsí aaníyosh ankat woro bgeyíyítutse gít aawon bofíínítok'omaa fíno íímr gítlí aat ' B ' reportí guut'o geyíyík b'wottsots reportíyo aawuk'o guut'efok'o daníyo geyíyítuwe.
- Reportíyo guut'eyor b'geyíyít keewotsí kís'o eeg b'woto, ... b's'íílit reportí guud'de'er t'íntsetok'o daníya.
- C nat ' c n arotsnat fototsatse merejío daatsotok'o keewítkeewíko falíruno
- K'osh k'osh arotsí t'íntsde'er manatse aap'on wek1 guut'on armanots bobeshíyíru merejíyotsí bokeewítok'o k'ala.
- Boshíne shuts kotdek't beyíru arotsí dewar bad'íyíde'er íímr boshíne shutso beez bofalo k'orora. K'ala
- Keeweyo/ shíyeyo/ lk keewí tokatse lk wotde'er garewon keeweyar shíyeya ett b'woto keewa

- Shíyewo muk' wekí ayí ashdagotse keeweyo b'geyíyítok'o keewa.
- shíyeyar bo'eke okon bosh galeraw keewo b'beyal nemon
bo'atíok' k'alr sheengsh daníya
- Maníye okon gare garewon wotar k'osh k'ash keet keewí k'umotsí
maa fíino bofíínítok'o wosha

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

- Jebatse jebman jíshíru ashotsí kítsíru ara
- Arotsí
- Fotografíyotsí

5. K'ooronat k'órorona

- Íímet aap'otson s'een mats heew bofíína
- Aap'ots k'osh k'ash s'een mats keewots kíndshr ankat bííts bodetso
boddana
- Íímet s'eenaw s'een mats keewotsí boshíne shutson katsde'e fuut'
bofalo k'orora
- Bodants keewatsats reportíyo boguut'onat/ bobek'ts aronat fototsatse
bek't bodatsts keewotsí keew bofalo k'orora
- Boshírok'on reportíyo k'aniyo bofalo danosh k'aat'onat maa fimo
íímr t'íwíntsa

- Ímet keewí tokatse nemon ík wotde'e shíyewo bofalo shoyar s'íílr k'orora.

6. Terwerí Aníyotsí

A. Jeba etoní íkoke beeyíru ashots lk drjítíyotse beyiruwots lk naar fíín fííníruwots weekí lk daní mootse daníruwots wekín daníyíruwots lk lk keewotsatse boshíyet weera

B. Kakuweyar kíc'otsi bíítsosh wotítuwe ko'eyar k'osh k'osh keewosh angsh beshíyosh falítuwe.

C. Jeb jííshíruwonat angsheyíru keewotsí auut'íruwo beyo eyíyítuwe.

D. Bo'atse shíyet keewotsí ík íkon daniya

- Jebí teron mangeya
- Shíyeyí keewotsí ík íkon tuzr bo'atse keeweya.

d/ ík íkon angshí k'um boshíya

d/ angshosh t't'ínts k'umman kebíru ash samo b'dek'ala.

e. dek'ts ashots taawo taawur b'bogal jaamo b'dek'tso k'o woshde'er dek'et

f. Angshets keewotsí detsetuwe.

2. A kooto B. Ara C. koota c' koota D. Ara

k'aat' Gíta

2. A Amdan b'matsu b'íítsre

Aber gumo bíítsre

B. Nobefo guuro shírtotse

Bí gal guuro shunfa

C. jabere k'ewats

Bí keewo k'ewtse

C. Aber bala b'k'ut'ír

Gemets bala bshuwe

C. Aber wat besha b'besha

Aber besha b'keew

4. C, B, D'A,D,C

Ftrarí Bayero Babultí (Abagdímí)

1. K'os'a

k'aat' wora 3

- Nbabíyo sheengsh nababar b'een k'umo keewítuno
- Aap'otssh ík naarí bíits detest aapo nbabíyotse geyítuno
- K'awun guut'o nababar b'k'umo botok bíitson keewítuno
- Jaandotse fídelíyotsí gírmano dashan guut'r k'osh k'osh aap'otsí íimr bon bofinítok'o k'ala
- Botoki`konat k'osh ash íko b'beyotse b'ebeshíts tarík`íyotsí guut'etuno.

2. Detsa

Aap'otssh íknaarí bíits ííma

Jandotse aap' fíina

Bonababtso botok k'umon keewa

Botokíkonat k'oshashí bey taríkíyo guut'a

3. Daní t'int'ína

- Danhan daníyoníye shíno haníye shíní bodantso shuts anar s'ííla
- Danan keewí took oaak'marats ak'marats guud'r daniya
- Daní tokan ton gonkíde'er daníyosha k'osh asho ftrarí beyero babultk'o taríkí detsts ash aata

- Shíno nbabíyo sheengsh íknoto nababa
- Maníye okon níyír níyíron tur bonababítotío k'ala
- Bonababor boshelts keewo b'beyal kats ííma
- Nbabíyotse bosh galeraw k'umo b'beyal aatr sheengsh daníya
- Nbabíyotse bodants keewo bokeewítok'oo aatrní llko b't'intst k'umatse dabde'er wekí woferatse etetuwo b'beyal k'oshots bok'umo bo'íímetok'oo wosha.
- Bgeyíyalo aramar katso íímr kup'íyír kup'íyír k'osh aníyotsnoíímr guupa
- Ilomo bemas'afotse t'intst terwerotsí haniye dashí íímets weran bofíínítok'oo k'ala.

K'aat' jko

- Han shírots t'intst taw íkatsí aato daníruwotsítse íko b'nababere koshots nayí níyíron tuwur aníyo boíímetok'oo k'ok'alaíyotse gede'er bos'eentsítok'oo k'ala.
- Taaw gítlatse beyíru seen mats keewotsítse boosh botatse manít aap'oo wekí s'eenaw s'een mats keewo nbabíotse gede'er bos'tentsílok'oo k'ala
- Keezl aatse kítsets aríyotsí íímr sheengsh daníyír aríyí mon weron k'oshotsí bofíínítok'oo k'ala

K'aat' Gíta

- Han shírotse t'ínts aatotsítse lklatse aatats dagítsí dabo gerde'er kítsr aríok'on bofiínítok'o k'ala
- Gítlí aato jandon íimts b'wottsotsna bííts aap'otse dambano dashano. Nalk'omando naababar bííts detsts aap'otsí bíímetok'o k'aluwe.

K'aat' keeza

- Han shírotse t'ínts aatotsítse íkl aatatse aateyíru níbabíyotse beyíru/ s'eegets/ daatsots shuutso bo s'eegetok'o k'ala.
- Gitlatse beyíruwo b'tokí bekeewíru keew b'wotsotse k'ínts btokí keewo k'oshotssh bokeewítuwok'o k'ala
- Ankat woro íimr botokíko weekí ík bodants asho b'beyotse b'bishíts taríkíyo bok'anítok'o woshr daníya.

4. Dan ayíyí k'ac'otsí

- K'osh k'osh aap'í kaashotsí kítsít janda
- B'beyotse b'bishíts taríkí namuna

5. k'ooronat k'ororona

- Bosh íímet aap'otssh ík naarí bíítso nbabíyotse geyede'e bodaatsa
- Íímet t'awn nbabíyo nababar botokí k'umon keewa
- Íímet jandots sheengshde'er aap'otsí bos'eentsa

- Terwerosh boguut'ts botokí taríkíyoníye k'osho dabde'er bofínítok'o moonat k'aat fíino íimr k'orora

6. Terwerí Aaníyotsí

1. A Nawawí hambetsí galea eteyíruwokna. 1822 duuro
 - B. Ftrari etíru mangiyí shuts dek'a bíyam
 - C. konuwor bíits b'falaw keewotsnat k'íc'otsí b'bíts fosha
 - C. uuts matsonat 68 nana'ona
 - D. 1. K'ak'í duuro b'wetok'o keewure
 2. dats íkatse bede dats k'oshonton k'ac'ín jokon keewíetute ett hamkets slka eteyíruwo kewure
 3. Hambefs ltshuuntsok'o goshat tbeyíru datsan shuuts jok'on kayltuwute etre.
2. A. 5 matsonat 68 nana'o detsfe.
 - B. Nawawína
 - C. 12 nato beere.
3. A. kínda, guura, ganoke

B. k'ala	D. beyíruno
C. Ankata	D. Gíre k'ano
C. k'atsotsu	

K'aat' gíta

I. A. úúsh úúsha

B. k'ek'eya

C.Uk uka

C.k'or k'oorá

D. wos'wos'a

D. Bebeya.

Oosh woza

1. **K'os'otsí** 'aat'wora 2

- Nbabíyo t'íwíntsder nababar b'een een k'umotsí keewítuno
- Aap'ots bítsí k'osh k'osheyo s'een matsí keewo jalítuno
- Boguut'tso kaatsde'er aní guut'etuno
- Aap'otssh gonkeraw k'osh bíitso nbabíyotse geyítuno
- S'een mats keewotsi bokumok'on boshíne shutson bezítuno

2. **Detsa**

- Nbabí een k'umo keewa
- K'umon k'osh k'oshet aap'otsí geya
- Boguut'o katsde'er aní guut'a
- Aap'otssh k'osh k'osh gonkeraw aapotsí geya

- Seen mats keewotsí bok'umok'on boshíne shutson beeza.

3. Daní t'int'ína

- Danan daníyoníye shíno haníye shíntso shuts anarsíla
- Daní took aak'marats guud'r daníya
- Nbabíyo íknoto sheengsh nababe okon danírwots níyír níyíron bonababítok'o k'ala
- Bonabobor bon kíc'ít aap'otsnat seenaws'een mats keewors bobeyal katsr ayíyo geyíyítuwe
- Nbabíyotse bosh galeraw aap'otsnat s'eenaw s'een matskeewo tsnat k'osh k'osh k'uptso b'beyal boaatítuwok'o wosha.
- Aatet aatotssh daníruwots aníyo bo'íímetok'o k'ala
- Nbabíyotse bodants keewotsí bokeewítok'o kup'íyír íko bíimetaaníyatsek'oshotsu dabde'er bokeewítok'o wekí dek'k'azetwots bobeyal eeg jang b'woto bokeewítok'o k'ala.
- Bgeyíyal aramar, katsde'e aníyo íímr guupo geyítuwe.
- K'osh k'osh s'een matsí keewotsí wotít aap'ots nat ak'o fíínetsok'o aní shíngsh boterwerítuwk'o terweríya.
- Shin boguut'ts guut'otsí botoohots b'oíímet kaatso aap'í fac'on s'een mats keewí mats matson kaatsde'e aarú boguut'etuwok'o terweríya

- Maníye okon bomas'afatse t'ínts aatotsí bofínetuwok'o úímr haniye doshí weerank'on fííniya.

K'aat' Ika

- Han shírotse t'ínts aatotsí nababar nbabíyotse bot'íwíntstso níyír níyron tuwur bo'anuwok'o wosha
- Gítlí aato aníyosh nbabíyo s'íilo b'geyítuwotse guut'on bofíínítuwok'o wosha.

K'aat' Gíta

- Han shírased t'ínts aatotssh ík ík ariyon fíínar kíítr bwotok'on k'aat'otse wokín mooke bofíínítuwok'o wosha.
- Taaw gít shírotse t'ínts aatots ariyí weeron bofíínítuwok'c wosha.
- Taaw keezatse t'ínts aatatsí gaarewon wotde'e s'een matsí keewotsí boshín shutson bobezítuwok wosha.
- K'aat' keeza
- Han shírotse t'ínts aatlotsítse íko guut'on fíínetk wotat wooro aatíst kwottotse gít aawoníye okon fíinde'e bowetwok'o maa fíín ííma.

4. Dan T'intína

- Kats íimetsonat kats íímeraw s'een mats keewots guut'ets worek'oto dírots deshíyosh wotítuwoní.

5. k'ooronat kororona

Bosharaw , bodac'awo nbabíyo shengsh nabab bofalo k'ororr bííts bits nababíyír k'oorá.

Bok'umon ík wotts aap'ots k'osh k'osheyo s'een mats keewon fíínar kits bofala

K'osh k'osh s'een matsí keewotsí aap'í fac'onat aap'o mats matsí shine shutson katsde'e aní boguut'etuwok'o woshr k'ora

Bad'ídek' íímets keewotsí bok'umí shine shutson katsde'e guut bofalo t'íwínsa.

6. Terwerí Aaníyotsí.

K'aat' íka

1. A koota	C. koota	e. koota
B. Ara	d. Ara	F. Ara
C. koota	d. koota	
2. A. kesha		d. kakuwa
B. muk'shdek		d' c'íc'a
C. Ant'osha		e. jooka

K'aat' gíta

1. Shapa kuutí shapo keetsok'oyí

Ara. Nomínz beero aro bíra

B. kap'a Aber elto kap'ere

Kayíya No eeshuw nosh karamelo dek'wat b'kayíyí

C. Bek'a Awuntsets daní moo bamfe bek'er

S'íila: daní maa fuuron uro ts'íl

C.máa: Aber mish máa bí'am

Níip: Aldo bok'ola bníipír

2. A Elton fíinet k'ac'otsítse íko oosh wooza

B. Oosh woozosh keshet k'awuntso muk'a

C. Oosh Elton fíinetuwe.

C. Oosh wozosh shíno wozfots bowozor bek'o geyítuwe

3. 1 A 2.C 3.B 4.C' 5. d